עביטין בשליפין בקנים בקולחות מטלטלין בתוכה ובלבד שלא יהא בין גמל לגמל כמלא גמל ובין אוכף לאוכף כמלא אוכף ובין עביט לעביט כמלא עביט הכא נמי כשנכנס ויוצא תא שמע [א]נמצאת אתה אומר שלש מדות במחיצות [א]כל שהוא פחות משלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה כדי שלא יזדקר הגדי בבת ראש כל שהוא ג' [ב]ומג' עד ד' צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו כדי שלא יהא פרוץ כעומד ואם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור כל שהוא ד' ומארבעה עד עשר אמות צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו שלא יהא פרוץ כעומד ואם היה פרוץ כעומד כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור ואם היה עומד מרובה על הפרוץ אף כנגד הפרוץ מותר נפרצה ביותר מעשר אסור [ב]היו שם קנים הדוקרנים ועושה להן פיאה מלמעלה אפילו ביותר מעשר מותר קתני מיהת רישא מג' ועד ד' ובלבד שלא יהא בין זה לזה כמלואו תיובתא דרב פפא אמר לך רב פפא מאי מלואו נכנס ויוצא הכי נמי מסתברא מדקתני אם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור הא כעומד מותר שמע מינה לימא תיהוי תיובתיה דר"ה בריה דרב יהושע אמר לך וליטעמיך אימא סיפא אם היה עומד מרובה על הפרוץ אף כנגד הפרוץ מותר הא כפרוץ אסור סיפא קשיא לרב פפא רישא קשיא לר"ה בריה דרב יהושע סיפא לרב פפא לא קשיא [ג]איידי דתנא רישא פרוץ מרובה על העומד תנא סיפא עומד מרובה על הפרוץ רישא לרב הונא בריה דרב יהושע לא קשיא איידי דבעי למיתני סיפא עומד מרובה על הפרוץ תנא רישא פרוץ מרובה על העומד בשלמא לרב פפא משום הכי לא עריב להו ותני להו אלא לרב הונא בריה דרב יהושע ליערבינהו וליתנינהו כל שהוא פחות משלשה ושלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה משום דלא דמי פסולא דרישא לפסולא דסיפא פסולא דרישא כדי שלא יזדקר הגדי בבת אחת פסולא דסיפא שלא יהא פרוץ כעומד פחות משלשה מני רבנן היא דאמרי [ד]פחות משלשה אמרינן לבוד שלשה לא אמרינן לבוד אימא סיפא כל שהוא שלשה ומשלשה ועד ארבעה

אתאן

עביטין. כר שתחת אוכף הגמל כדמתרגמינן (בראשית לא) בכר הגמל בעביטא דגמלא: **שליפין.** משואות: **קולחות.** קלחי ירקות: **נמצאת אתה אומר כו'.** רישא במס' כלאים (פ"ד משנה ד) תנינן לה: **כל שהוא פחות מג'.** כל גדר העשוי בקנים עומדין פחות מרווח ג': **צריך שלא יהא בין זה לזה ג' כדי שלא יזדקר הגדי בבת ראש.** כלומר להדיא בלא עכוב דדקירת גדי מבטל לה מתורת לבוד ואם אין בין זה לזה ג' אפי' פרוץ מרובה על העומד כגון קנים של ב' אצבעות וריוח ב' טפחים בין זה לזה כשר דכל ריוח פחות מג' אמרי' לבוד וכולו הוי עומד: **ומג' ועד ד'.** ולא ד' בכלל: **צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו.** וכל כמה דלא הוי כמלואו אע"ג דהוי ריוח שלשה כיון דעומד רבה עליו ליכא למימר אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה והוו להו פתחים: **ואם היה פרוץ כו'.** לקמן מתרץ לה אם היה פרוץ כעומד הוה ליה למיתני: **אף כנגד העומד אסור.** לזרוע דלא חלים עומד בפחות מד' למישרי כנגדו היכא דפרוץ רבה עליו: **ועד עשר.** ועשר בכלל אבל יותר מי' כגון עומד י"ב או ט"ו לא מלי למיתני שיעור פירצתו במלואו דאפי' בציר ממלואו דאיכא פירצה יותר מעשרה [ה]מיתסר כולו כדתני סיפא: **כנגד העומד מותר.** הואיל והיקף חשוב הוא וה"ה אם היה פרוץ מרובה ולקמן מתרץ לה. הרי כאן שלש מדות במדה ראשונה דקנים פחותים מג' לא קפדינן אמלואו כיון דמלואו לא הוי פירצה שלשה ואפי' איותר ממלואו לא קפדינן עד דאיכא פירצה שלשה ובמדה שניה קפדינן אמלואו דהא איכא שיעור פירצה למיהוי קרוי אויר ואתי אויר המרובה ומבטל לעומד דאפי' כנגדו אינו מתיר ובמדה שלישית דאיכא עומד חשוב אויר לא מבטל לה לגמרי ומתיר מיהא כנגדה: **ואם היה עומד מרובה כו'.** אכולה קאי ואפי' אעומד מג' ועד ד' דהא קתני בה נמי צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו הא בציר ממלואו שרי: **נפרצה ביותר מי' אסור.** ואפי' כולו עומד: **היו שם קנים הדוקרנין.** משופין כדקר נעוצין בארץ ועשה להן פאה קלועה מלמעלה מזה לזה: **אפי' ביותר מעשר אמות מותר.** דצורת הפתח מהניא בכלאים אף ליותר מעשר: **מאי מלואו נכנס ויוצא.** והכי משמע ברייתא כל שהוא ג' ומג' ועד ד' צריך שלא יהא בין זה לזה מילואו נכנס ויוצא שלא יהא פרוץ כעומד בנכנס ויוצא דהוה ליה פרוץ מרובה ואם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור הואיל והוקף בדבר שאינו חשוב שאין בו רוחב ד': **איידי דתנא רישא פרוץ מרובה על העומד.** אסור דלא סגיא דלא קתני לה לגלויי אמלואו דלאו מצומצם קאמר דקמ"ל הא כעומד מותר אף כנגד הפרוץ: **תנא סיפא עומד מרובה על הפרוץ.** אע"ג דלא איצטריך ליה דהא מגופה שמעת מינה דאפי' יש עומד כפרוץ שרי מדתנא ליה שלא יהא פרוץ כעומד ותרצינן לה בנכנס ויוצא הא בצמצום שרי וכ"ש עומד מרובה על הפרוץ אלא משום רישא תנא סיפא ולא משום למידק מינה הא כפרוץ אסור: **רישא לרב הונא לא קשיא איידי דבעי למיתני סיפא עומד מרובה על הפרוץ.** מותר דלא סגי דלא קתני לה דקמ"ל הא כפרוץ אסור: **תני נמי רישא פרוץ מרובה על העומד.** אע"ג דלא איצטריך דהא אפי' כעומד נמי אסור: **בשלמא לרב פפא.** דאמר [טו:] פרוץ כעומד מותר: **משום הכי לא עריב.** ג' בהדי פחות מג' ולמיתני כל שהוא פחות מג' וג' צריך שלא יהא בין זה לזה ג' דלא מצי למימר צריך שלא יהא בין זה לזה ג' דכיון דעומד ג' לא איכפת לן אי פרוץ נמי ג' דהא פרוץ כעומד מותר ומשום הכי אפסקיה לאתנייה גבי פחות מד' למיתנא ביה כמלואו דליהוי משמע בנכנס ויוצא: **אלא לרב הונא.** דאמר [שם] פרוץ כעומד אסור אפי' כנגד העומד: **ליערב.** ג' בהדי פחות מג' וליתני צריך שלא יהא בין זה לזה ג' טפחים: **משום דלא דמי פסולא.** דפחות מג' לפסולא דג' דפסולא דפחות מג' לא הוי מלי למימלי בפרוץ מרובה על העומד דכל כמה דלא הוי פרוץ ג' אע"ג דעומד טפח ופרוץ טפחיים כשר ומכי מטא פרוץ לשלשה אשמעי' דבהכי מקרי פרוץ משום יזדקר גדי: **פסולא דסיפא.** היכא דעומד ג' לא מפסיל משום דיקור גדי דאי הוה עומד מרובה לא הוה חיישינן לגדי אלא משום מאי מיפסיל בפרוץ ג' משום דהוי פרוץ כעומד ותנא לאגמורי מדות דמחילה קאתי ומכי מצי לחדושי טעמיה ולמתלייה בפסולא אחרינא תנייה: **פחות מג' מני רבנן היא.** מדקא מפליג בין פחות מג' לג' ש"מ רבנן היא דמפלגי נמי בין פחות מג' לג': **אימא סיפא כל שהוא ג' ומג' ועד ד'.** מדקא מפליג בין פחות מד' לד' דקאמר פחות מד' אם פרוץ יתר עליו אף כנגד העומד אסור וד' גופיה קתני סיפא דמתיר כנגדו ואף על גב דפרוץ יתר עליו ש"מ רבן שמעון בן גמליאל היא:

אתאן

דאין זה סוגיית הש"ס דמשני במעדיף ואינו חושש על קושייתו ועוד קשה דפי' בדרבא אם היו נתונין שתי נותנן ערב ואיכא סכך כשר טפי ובפ"ק דסוכה (ד' ט:) תנן גבי העושה סוכתו תחת האילן אם היה הסיכוך הרבה מהן או שקלנן כשירה ומוקי לה בגמרא כשחבטן ופ"ה שם כשעירבן ואין ניכר איזהו פסול ואיזהו כשר ועוד דדוחק הוא דאמוראי מסקי אליבא דמ"ד פרוץ כעומד אסור דלא קי"ל הכי ועוד דלא פריך בסמוך כי מוקי נמי ביוצא ונכנס גבי שיירא והא אפשר לצמצם והתם ליכא לשנויי לרבא כי הכא ונראה כגירסת ר"ח דגרים והא אי אפשר לצמצם שיסתום כל האויר ונמצא שאין הכשר מרובה על האויר ועל הפסול או אפי' כמוהו ופריך לכולי עלמא ומשני ר' אמי במעדיף שבודאי יסתום כל האויר ורבא אמר אפי' תימא שאינו מעדיף אם היו נתונין שתי נותנו ערב ואז נסתם כל האויר אבל אין לפרש דדווקא כעניין זה אהני לרבא ולא במעדיף דגזר דילמא לא יעדיף דבכל הספרים גרסי' בפ"ק דסוכה (ד' טו:) רבא אמר אפי' תימא בשאינו מעדיף:

מארבעה עד עשר גרסי' ולא גרסינן עד ארבע אמות: **אימא סיפא כל שהוא** שלשה ומג' ועד ד' כו'. סיפא גופה היה יכול להקשות דלא אתיא כרבנן כדקאמר הש"ס מדלא מתיר עומד שלשה כנגדו וכרשב"ג נמי לא אתיא מדקאמר וצריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו ולרשב"ג אפי' יותר ממלואו אין בכך כלום כיון דליכא ד' כלבוד דמי אלא כך דרך הש"ס שמתחיל קושיא מרישא כשיכול וכה"ג איכא פ' כירה (ד' לט:) גבי חמין שהוחמו בשבת [ו]:

והלכתא

מסורת הש"ס

א) תוספתא דכלאים פ"ד ה"ב, ב) [לעיל יא: תוספתא דכלאים פ"ד ה"ג], ג) [שבת ל. וש"נ], ד) [לקמן עט:], ה) ולי נראה דלא מיתסר אלא כנגד הפירצ' כיון דהוי עומד חשוב כמו בפרוץ מרובה דלא מיתסר כנגד העומד וההיא דתנן במסכת כלאים גדר שנפרץ עד י' אמה הרי הוא כפתח יתר מכאן כנגד הפרצה אסור [תו"י], ו) [ועי' תוס' שבת לט: ד"ה אלא פניו].

עין משפט
נר מצוה

קב א מיי' פ"ז מהל' כלאים הלכה טו טוש"ע י"ד סי' רצו סעיף מה:

קג ב מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף מו:

רב ניסים גאון

מני רבנן היא דאמ' פחות מג' אמרי' לבוד. אתאן לרבן שמעון בן גמליאל דאמ' פחות מד' אמרי' לבוד. וחלוקת רבנן ורבן שמעון בן גמליאל בזו הברייתא האמורה בתחלת הפרק, היתה קורתו משוכה או תלויה פחות מג' אין צריך קורה אחרת.

רבינו חננאל

עד ובלבד שלא יהא בין גמל לגמל כמלא גמל כו'. ודחינן הכא נמי כמלא נכנס [ויוצא]. ת"ש נמצאת אומר שלש מידות במחיצות, כל שהוא פחות משלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה, שלא יזדקר הגדי בבת ראש. כל שהוא שלשה ומשלשה ועד ארבעה, צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו, שלא יהא פרוץ כעומד. ואם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור. כל שהוא [ארבעה ו]מארבעה ולמעלה עד עשרה, צריך שלא יהא בין זה לזה כמילואו, שלא יהא פרוץ כעומד, ואם היה פרוץ כעומד כנגד עומד מותר כנגד פרוץ אסור, ואם היה עומד מרובה על הפרוץ אף כנגד (עומד אסור) הפרוץ נמי מותר. נפרצה יותר מעשר אסור. היו לו קנים מדוקרין ועשה להן פאה מלמעלה אפילו ביותר [מי'] מותר. קתני מיהא רישא. כל שהו שלשה ומשלשה ועד ארבעה צריך שלא יהא בין זה לזה כמילואו. פי' צריך שלא יהא (כמילואו) [פרוץ כעומד], קשיא לרב פפא. ודחי כמלא נכנס ויוצא שהוא יותר כמעט. ואמרינן הכי נמי מסתברא דבמלואו יתר הוא כמעט, מדקתני ואם היה פרוץ מרובה על העומד, פרוץ מרובה על העומד הוא דאסור הא כעומד מותר. ואמרינן רישא קשיא לרב הונא בריה דרב יהושע, סיפא קשיא לרב פפא. ושנינן להו ופשוטה היא. ואמרינן בשלמא לרב פפא מוקים לה לרישא כל שהו פחות משלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה, שאם היה העומד פחות משלשה והפרוץ שלשה אסור, שנמצא הפרוץ מרובה על העומד לפיכך אסור. הא זה כמו זה או אפי' הפרוץ מרובה על העומד כיון שהפרוץ אינו שלשה טפחים אלא פחות מותר. ומציעתא דקתני צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו מוקים לה כמלוא נכנס ויוצא שהוא יותר כמעט, הא זה כמו זה מותר, משום הכי לא מערב ותני להו, דרישא אפילו פרוץ מרובה על העומד שרי, ומציעתא אי הוי פרוץ מרובה אסור. אלא לרב הונא בריה דרב יהושע דלא שנא שלשה ולא שנא פחות משלשה פרוץ כעומד אסור, ליערבינהו וליתנינהו כל שהן פחות משלשה ושלשה צריך שלא יהא בין זה לזה (כמילואו) [שלשה]. ודחינן רישא דקתני פחות מג' תורת לבודין, סיפא דקתני כל שהוא ארבעה ומארבעה ועד ארבע(ה) אמות ועד עשר תורת מחיצה משום הכי לא מתני ליה.